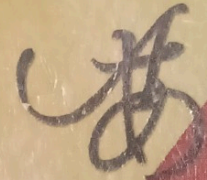

Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal
(Journal No. 40776)

ISSN 2277-5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume-VIII, Issue-I
January - March - 2019

IMPACT FACTOR / INDEXING
2018 - 5.5
www.sjifactor.com

Ajanta Prakashan

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

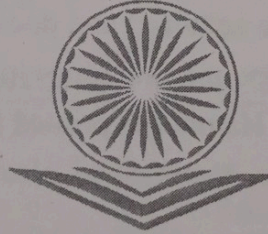
Volume - VIII

Issue - I

January - March - 2019

**Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal**

Journal No. 40776

ज्ञान-विज्ञान विमुक्तये

**IMPACT FACTOR / INDEXING
2018 - 5.5**

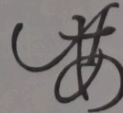
www.sjifactor.com

❖ EDITOR ❖

Assit. Prof. Vinay Shankarrao Hatole

M.Sc (Math's), M.B.A. (Mkt), M.B.A (H.R),
M.Drama (Acting), M.Drama (Prod & Dir), M.Ed.

❖ PUBLISHED BY ❖

Ajanta Prakashan

Aurangabad. (M.S.)

CONTENTS

अ. क्र.	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१	संत गाडगेबाबा - एक सामाजिक परिवर्तनवादी संत तत्त्वज्ञ प्रा. संजय डी. सोनावणे	१-४
२	बौद्ध समाज के लिए शुभचिंतक है । देवेश तिवारी	५-७
३	कोंकणी विकिपिडियाची सुरुवात आणि गरज दर्शन शंकर कांदोळकर	८-१२
४	कोंकणी तियात्रांतल्या विनोदांतली गांभिर्यता डॉ. कॉज्मा फेर्नांडीस	१३-२४
५	कोंकणी भाशेक आव्हानां डॉ. कॉज्मा फेर्नांडीस	२५-३०
६	गोयांतल्या लोकसाहित्यांचे मौखिक दायज डॉ. कॉज्मा फेर्नांडीस	३१-४२
७	गोंयचीं वेंचीक लोकगितां डॉ. कॉज्मा फेर्नांडीस	४३-५१
८	ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತುಳುನಾಡು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಟಗಳು Jyothi Priya	५२-५६
९	تحریک آزادی اور اردو شاعری میں انقلابی تصور Prof. (Dr.) Raunaque Abdurrehman Rais	५७-६३
१०	जयवंत दळवी यांच्या नाटकांच्या शीर्षकांची समर्पकता प्रा. डॉ. आनंद वारके	६४-७०
११	घोरमाटी बोलीतील लोकगीतांचा अभ्यास बंडू बन्सी राठोड	७१-७५
१२	भगतसिंग यांचे क्रांतिकारी कार्य भगतसिंग यांचे क्रांतिकारी कार्य	७६-७९
१३	१९ व्या शतकातील स्त्रीवर्गाचे स्थान आणि स्त्री शिक्षण डॉ. रावसाहेब भिमराव नेरकर	८०-८३

३. कोंकणी विकिपिडियाची सुरुवात आणि गरज

दर्शन शंकर कांदोळकर

सहायक प्राध्यापक, कोंकणी विभाग, विद्या प्रबोधिनी वाणिज्य, संगणक, शिक्षण आणि वेवस्थान महाविद्यालय, पर्वरी, गोंय.

“21व्या शेंकड्यांत समाज बदलत आसा आनी बदलत्या समाजा बरोबर भाशेंत लेगीत तितलोच प्रभावीपणान बदल जाल्लो दिश्टी पडटा. भासो ज्यो बदलत्या काळा बरोबर बदलनात वा अंतरजाळाचेर पावनात त्यो काळांतरान ना जावपाची शक्यताय आसता अशें भासविज्ञानीक सांगतात. कोंकणी भाशेच्या संदर्भांत कोंकणी विकिपिडिया ह्या प्रकल्पांत कोंकणी भाशेक अंतरजाळाचेर पावयल्या. ताची तांक सिध्द करून एक म्हत्वाचो फातर मैल गांठला आनी भाशेची उदरगत एका पावड्यार वाडल्या. कोंकणी भास विकिपिडियाच्या माध्यामांतल्यान हेर भारतीय भाशेच्या पंगतीक कशी पावल्या तें आमी ह्या लेखांत पळोवंया.

प्रस्तावना

जें बदलता तें उरता कित्याकतर बदल हो आमच्या जिविताचो एक म्हत्वाचो भाग जावन आसा. मनशां बरोबर बदलता ती ताची भास आनी ह्याच भाशीक बदला बरोबर तातूंत नवीं उतरां, शब्दप्रयोग, वाकप्रचार, म्हणी आदींचो आस्पाव जावन वेगळेंपण येता आनी तिगून उरता. कोंकणी भाशेंत लेगीत काळांतरान खूप बदल जाल्यात आनी भाशेंत एक वेगळो पांवडो गांठला.

देखीक.. कोंकणी भाशेक साहित्य अकादेमीची मान्यताय, संविधानाचे आठवे वळेरेंत आस्पाव, राज्यभास मान्यताय, आदी जैत मेळून भाशेक एक स्थीरताय आयल्या. तातूंत आनी एक भर पडल्या ती म्हळ्यार कोंकणी विकिपिडियाची. 2006 वर्सा कोंकणी विकिपिडियाच्या प्रकल्पाक सुरवात जाली. गोंय विद्यापिठाचो कोंकणी विभागान शिकपी विद्यार्थीनी हो प्रकल्प आपल्या खांदार घेतिल्लो आनी सगळे विद्यार्थी एकठांय येवन ह्या प्रकल्पाक सुरवात जाली. ताचे कडेन आयिल्ल्या ह्या संदीचो तांच्यानी भांगर करपाचे थारायलें आनी विकिपिडियाच्या कामाक देखीक - नवें खातें करपाक, नवो लेख तयार करपाक चालना मेळ्ळी पूण काळांतरान प्रकल्पाच्या कामांत सातत्य नाशिल्ल्यान म्हळ्यार नवे लेख बरोवंक नाशिल्ल्यान तशेंच संपादन करूंक नाशिल्ल्यान प्रकल्प मदींच बंद पडलो.

ताचे उपरांत 2013 वर्सा परत एकदां गोंय विद्यापिठाच्या कोंकणी विभागाच्या भुरग्यांकडेन डॉ. माधवी सरदेसाय (कोंकणी विभागांत, सहायक प्राध्यापक म्हूण काम करताली) सेंटर फॉर इंटरनेट अण्ड सोसायटी ही एक अशी संस्था जी भारतीय भासांतल्या ' विकिपिडिया ' प्रकल्पाक वयर सरपाक आदार दितली. ताचे कडेन उलयल्या उपरांत एक वेगळेंच उमेदीचें वारें विद्यार्थ्यां मदीं व्हांवपाक लागलें आनी परत मेळिल्ल्या ह्या संदीचो पूर्ण उपेग करपाचो कोंकणी विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी केलो.

दुबाव हो मनशाच्या जिणेंत परत परत येत आसता. तर ह्या वेळार लेगीत सुरवात कित्याक करप हो एक हय-न्हयसो प्रस्न गोंय विद्यापिठांत शिकपी कोंकणी विद्यार्थ्यांच्या मनांत आयलो आनी ताची जाप दीत डॉ माधवी सरदेसायहिणेंम्हळें, कोंकणी भाशेक मानाचो पाठ मेळपा खातीर खुबश्यो खसत्यो खावपाक लागल्यात. देखीक - कोंकणी भाशेचो आठवे वळेंरेंत आस्पाव, साहित्य अकादेमीची मान्यताय, राजभास चळवळ, आदी. तर इतले मेरेनचो बुन्यादी वावर कोंकणी भाशेच्या मोग्यांनी केल्लो. आतां प्रस्न येता, आतांच्या कोंकणी शिकपी विद्यार्थ्यांनी आनी भास मोग्यांनी, आपूण जावन भाशे खातीर कितें केलां, दर वर्सा कितलेच विद्यार्थी कोंकणींतल्यान एम्. ए. पदवी मेळोवन घेतात, संमेलनां, परिसंवाद, कार्यशाळा, युवा महोत्सवांत आनी युवा साहित्य संमेलनांत वांटेकारी जातात पूण कोंकणी भास अंतरजाळाचेर पावोवपा खातीर कितें करतात? तर ह्या विशयाची गंभीरताय जाणून घेवन गोंय विद्यापिठाच्या कोंकणी विभागाच्या विद्यार्थ्यांनी ह्या प्रकल्पाक हात घालपाक जाय अशें म्हाका दिसता.

ह्या प्रकल्पाचें काम नेटान आनी बरे तरेन म्हण तशेंच गरजेची ल्हान-व्हड कामां गोंय विद्यापिठाच्या कोंकणी विद्यार्थ्यांनी करची ह्या हावेसान सेंटर फॉर इंटरनेट अण्ड सोसायटी (CIS) ह्या संस्थेच्या वांगड्यानी शिकपी विद्यार्थ्यांक आदार दिवप, नवो लेख तयार करतना तांत्रिक अडचणी पयस करप, लेख संपादन करपाक मदत करप, आदी. तर ह्या वेळार एक प्रस्न उबो जालो तो म्हळ्यार विकिपिडियाची गरज आमकां खरीच आसा काय? जर हय जाल्यार कित्याक? आनी जर इतलीच गरज आशिल्ली जाल्यार ताचो वावर पयली कित्याक जावंक ना? कोणाकूच तातूंत रुची घेवंची अशें कित्याक दिसलें ना? वा संगणकाचें पूर्ण गिन्यान नाशिल्ल्यान तें आमकां फाटी ओडटालें अशें हजारांनी प्रस्न दोळ्यां मुखार उबें रावतात.

ताची जाप मेळ्ळी ती अशी, भाशेच्या उदरगती पासत कोंकणी विकिपिडिया सारक्या प्रकल्पाची सुरवात जावप खूब गरजेची आसा कित्याकतर भाशेंत कितें आसा आनी कितें नवें येवपाक जाय हें

विकिपिडियाच्या कामाची सुरवात जातकच आपशींच कळटा. तेच बरोबर पयलीं आधुनीक तंत्रज्ञानाचें गिन्यान नाशिल्ल्यान, संगणकाचें गिन्यान नाशिल्ल्यान आनी सगळ्यांत म्हत्वाचो म्हळ्यार विकिपिडिया सारको प्रकल्प आसा हाची जाणविकाय कोंकणी भाशी मोग्यांक नाशिल्ल्यान विकिपिडियाच्या कामाक सुरवात जावंक ना.

भारतीय भासांचो आंकडो पयली 780 वयर आशिल्लो असो भारतीय भासांचो इतिहास सोदल्यार मेळटा. काळांतरान 220 भासो लोकांनी उलोवपाक बंद केलें. त्यो हळूहळू करून ना जायत गेल्यो. हाचें मुखेल कारण म्हळ्यार भारत हो एक भोवभाशीक देश आशिल्ल्यान एका मनशाक सहज दोन ते तीन भासो येतात आनी जी भास उलोवपांत आसता तेच भाशेंत लोक संप्रेशण करतात आनी अशे तरेन दुसरे भाशेचो उपेग कमी जाल्ल्यान, तिचे कडेन आडनदर जावन ती ना जाता. देख दिवपाची जाल्यार संस्कृत भास. आयज संस्कृत भास उलोवप्यांची संख्या सामकीच कमी जाल्या. आयज भारतीय भासांचो इतिहास पळयल्यार सुमार 42 वयर आशिल्ल्यो भासो ज्यो उलोवपांत नात, त्यो ना जावपाच्या वाटेर आसा. जायत्या कारणां मदले हें एक म्हत्वाचें कारण. हांगा कोंकणी विकिपिडियाच्या बाबतींत सांगपाचें जाल्यार नवे नवे वेगवेगळ्या विशयावयले लेख तयार जावन आपशींच नवीं उतरां, संकल्पना तातूंत येतात आनी भास गिरेस्त जाता. तेच बरोबर खंयच्या विशयाचेर बरोवप जावंक ना वा जावपाक जाय हें लेगीत कळटा.

कोंकणी भाशेच्या इतिहासाचीं पानां सांसपत जाल्यार आमकां दिसून येता, हिंदी, मराठी सारक्या भासांनी साहित्य लेखनाक पयली सुरवात जाली आनी उपरांत कोंकणी वामन रघुनाथ शर्णे वर्दे वालावलीकार ऊर्फ शणै गोंयबाब जाका कोंकणी साहित्याचो युगपुरुष अशें म्हणटात. ह्या स्वाभिमानी गोंयकारान गोंयकार आनी कोंकणीची एकदां जाल्ल्या फकाणांक लागून पोटतिडकीन आपल्या भाशेक भोवमान मेळचो म्हूण तांणी सगळे साहित्या प्रकार केळयले आनी भाशेची तांक सिध्द केली. तांच्या कडल्यान स्फूर्त घेवन उपरांत कितलेशेच संकश्टांक तोंड दिवन लेगीत आयज मेरेन साहित्य निर्मणेचें कार्य सातत्यान चालूच दवरलां. हिंदी, मराठी, कन्नड, बंगाली भाशेंत विपुल साहित्य निर्माण जालां. पूण तेच बरोबर तांच्यांनी बरयिल्लें साहित्य तांकांऑनलाईन (अंतरजाळाचेर) एक बंटन दामल्यार रोखडेंच मेळटा आनी तातूंत भाशेची उदरगत एका टप्पान वाडटा आनी जगाच्या कोनश्याक आशिल्ल्या खंयच्याय मनशाक ही म्हायती एकूच बंटन दामल्यार मेळटा. तयार केल्लीं पुस्तकां सगळ्याक पावतलीं वा जगाच्या खाचीं-

कोंनशा मेरेन ताचें वितरण जातलें हें आमी सांगूक शकनात. भाशेच्या वाचकांचो आनी भाशा मोग्यांचो आंवाठ वाचपा खातीर त्या भाशेंतलें सामान्य गिन्यान सगळ्या मेरेन पावपाक जाय. देखीक - बंगला देशाक पोंटाखातीर काम करपी गोंयकाराक जर एका कोंकणी लेखकाची म्हायती जाय जाल्यार तो ती गोंया येवन घेवंक शकना कित्याक तांतूत ताचो वेळ आनी पयसो (येवपा- वचपाचो खर्च) वता. ताका तें भाशेंत रोखडेंच अंतरजाळाचेर मेळपाक जाय आनी अशें जालें जाल्यार भाशेचो मोगूय मनांत उरतलो आनी ती भास ताका एकठांय हाडटली. अशें जालें ना तर आमचे कडेन ऑनलाइन कांय ना हे खंतीनूच तो ती म्हायती सोदपाची सोडून ती म्हायती जर दुसऱ्या भाशेंतल्यान सहज मेळटा जाल्यार तो ती मेळयतलो आनी सगळ्यांत म्हत्वाचें म्हळ्यार भाशेचे वाचक वा भाशेक लागून एकठांय उरिल्लो समाज हळू-हळू जावन पर्यायी भाशेचो हात धरपाक पावतलो.

ऑनलाइन म्हायती घालपाच्या कामाक पयलीं सुरवात जावपाक जाय आशिल्ली ताका मातसो कळाव लागलो. खरो पूण म्हणटात न्हय, देवाच्या घरांत वेळ आसा पूण काळोख ना. ते प्रमाण सुरवात जाल्या ह्या विकिपिडियाच्या कार्याक नेटान पेलपाची तयारी दाखोवपाक जाय. अशें केलें जाल्यार कोंकणी भाशेक कितलीशींच दारां उक्तीं जातलीं. भाशेची उदरगत कितलेशेच पट्टीनी वाडटली. कोंकणी विकिपिडिया हो एक मुखेल फांटो. ताचे कितलेशेच उप-प्रकल्प आसता. देखीक विकीसैरस- म्हळ्यार हांगा खंयचेंय पुस्तक पयली स्कॅन करून तें विकिसौरस ह्या उप-प्रकल्पांत आपलोड करप आनी तो आशय ऑनलाइन टायप करप. 2) विकिशनरी - म्हळ्यार खंयचोय एक शब्दकोश घेवन तो स्कॅन करून तो विकिशनरी ह्या उप-प्रकल्पांत आपलोड करप आनी मागीर तो टायप करप. विकीकॉमन्स - हो लेगीत विकिपिडियाचो उप-प्रकल्प जातूंत तुमकां कसलेय फोटे घालपाक मेळटात पूण ते घालतना 3.0 क्रियेटीव कॉमन्स लायसन्स पळोवन तो फोटो घालचो पडटा. तशेंच हो फोटो तुवें स्वता काडिल्लो आसपाक जाय, दुसऱ्या मनशांची सावळी भी तातूंत येवपाक जायना. ह्या तीन उप-प्रकल्पा मदल्या विकीसैरस आनी विकीकॉमन्स ह्या प्रकल्पाचें काम नेटान चालू आसा. विकिशनरी ह्या उप-प्रकल्पाच्या बुन्यादी कामाक कोंकणी विकिपीडियाच्या सदस्यांनी सुरवात केल्या.

कांय वर्सा पयली शाळेंत शिकपी भुरगीं कोंकणी विशयांत स्वाध्याय दितकच फावो आशिल्ली म्हायती पयली पुस्तकांत सोदतालीं आनी मेळना जाल्यार अंतरजाळाचो उपेग करतालीं. हांगा तांकां ती म्हायती पयलीं इंग्लिशींत मेळटाली आनी मागीर विद्यार्थी कोंकणीतल्यान ताचो अणकार करतालीं आनी हें

काम बरेंच त्रासार्चें जातालें. पूण आतां तांकां ती म्हायती विकिपिडियाचेर सहजपणान मेळटा. तेच बरोबर आयज अणकाराचो वावर जो दौन भासां मदीं पूल बांदता त्या कामाक लेगीत मदत जातली.

बदलत्या काळाबरोबर आमकां आमच्या भाशेच्या उदरगतीच्यो गरजो मतींत घेवन काम करचें पडटलें. अश्या वेळार जें आमकां फाटीं धरतलें वा आमकां पुर्विल्ले म्हूण लेखतले ते सगळे फाटीं सोडून आमकां आमची भास जाता तितली ऑनलाइन व्हरपाचो प्रयत्न करूंक जाय कित्याकतर तांतूतल्यान भाशेंत विविधताय येतली. ते खातीर संदी जायत्यो येतल्यो. तांचो पुराय उपेग करून घेवपाकजाय.

विकिपिडियाक सशक्त करपाच्या कामांत भाशेचे शिक्षक, लेखक, शिकपी विद्यार्थ्यांनी भाशीक आंग सांबळ्ळें जाल्यार तांत्रिक बाजू सांबाळपाक विकिपिडियाक आनी ताच्या हेर उप-प्रकल्पांक वयर सरपाक आदार जातलो आनी खूब वर्सां लागपी काम थोड्याच वेळान पुराय जातलें. अशे तरेन भाशेचे शिक्षक, लेखक, शिकपी, विद्यार्थ्यांनी, तांत्रिक बाजू सांबाळून आपलो मोलाचो वांटो दिलो जाल्यार कोंकणी भाशेंत थोड्याच वर्सांनी ऑनलाईन म्हत्वाच्यो गरजो भागतल्यो आनी लोकांक कोंकणी भाशेंत म्हायती मेळपाचें कार्य पूर्ण जातलें, लोक ताचो बरेतरेन फायदोय करून घेतले आनी निमाणेकडेन भारतीय भासां बरोबर आमीयलेगीत तितलीच ऑनलाईनसशक्त जातली.

संदर्भ

1. <https://blog.wikimedia.org/2015/07/15/komkani-wikipedia-goes-live/>
2. <https://m.timesofindia.com/city/goa/konkani-wikipedia-workshop-goes-live/articleshow/48128933.cms>
3. <https://startupgoa.org/recap-on-konkani-wikipedia-workshop/#.XCb9rN9X5aw>
4. <https://blog.wikimedia.org/2013/11/26/komkani-vishkawosh-free-license/>
5. <https://chats.wtsapp.com/CUKMQGHpkyHDGimAxyr09R>

Peer Reviewed Referred
and UGC Listed Journal
(Journal No. 40776)

ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL

AJANTA

Volume-VIII, Issue-I
January - March - 2019

IMPACT FACTOR / INDEXING
2018 - 5.5
www.sjifactor.com

Ajanta Prakashan

